

Budapesti Levéltári Mozaikok

2023/5. szám

DOI: [10.56045/BLM.2023.5](https://doi.org/10.56045/BLM.2023.5)

ISSN: 2939-6921

URL: <https://leveltarimozaikok.bparchiv.hu/2023/03/21/leveltari-mozaikok-81/>

MAUTNER ZOLTÁN

A tudós és az ember *Lendl Adolf életpályája*

A Fővárosi Állat- és Növénykert főbejáratától jobbra induló sétányon az intézmény meghatározó vezetőinek szobrai találhatók. Köztük van dr. Lendl Adolf is, aki az állatkert 1909–1912-ig tartó átépítése során végzett eredményes munkájával örökre beírta magát a városligeti zoológiai és botanikus kert történetébe. Annak ellenére, hogy az egykori intézményvezetőnek kiemelkedően kalandos élete volt, nevét kevesen ismerik a természettudományos körökön kívül. Ezen próbál segíteni ez a tanulmány, amely Lendl életéről egy átfogóbb képet igyekszik bemutatni.

Kulcsszavak: *állatkert, Budapest, Fővárosi Állat- és Növénykert, igazgató, Keszthely, Lendl Adolf, Székesfehérvár, Tanácsköztársaság, Városliget, zoológus*

Lendl Adolf a Fővárosi Állat- és Növénykert történetének egyik leghíresebb igazgatója. Többek között neki köszönhetjük, hogy az 1909 és 1912 között átépített városligeti intézmény európai színvonalon nyithatta meg újra kapuit. Elévülhetetlen érdemei ellenére – akaratán kívül eső okok miatt –, csak rövid ideig tölthette be az állatkert igazgatói pozícióját. Lendl neve azonban nemcsak a budapesti zoológiai és botanikus kertért végzett áldozatos munkájáért, hanem színes személyisége és kalandos életpályája miatt is méltó arra, hogy Magyarország kiválóságai között említsük.¹

1. kép. Lendl Adolf a Székesfővárosi Állat- és Növénykert igazgatója 1911-től 1919-ig.
(A Fővárosi Állat- és Növénykert archívuma)

Tanulmányai és szakmai karrierje

Lendl Adolf 1862. május 6-án született Orczyfalván, dr. Lendl György orvos fiaként. Kilencévesen került a temesvári reáliskolába, ahol 1879-ben érettségizett. Ugyanebben az évben a tanulmányai folytatása érdekében a fővárosba költözött és a Királyi József Műegyetemen elkezdte a tanárképzőt, majd a Magyar Királyi Tudományegyetemre is beiratkozott, ahol állat-, növény- és ásványtant, valamint vegytant tanult. Saját bevallása szerint Budapestre költözése első évében a nagyvárosi élet elcsábította és léha, mulatozó életmódjával adósságokba verte magát. Az első tanév végére felhagyott könnyelmű életvitelével, ezután már csak tanulmányaira koncentrált, és az adósságait is fokozatosan visszafizette. Az életmódváltásnak meg is lett az eredménye, ugyanis 1883-ban kiemelkedő eredménnyel szerezte meg a budapesti Magyar Királyi Tudományegyetem bölcsészettudori oklevelét, majd a következő évben a középiskolai tanári oklevelét, illetve képesítését a természetrajz és vegytan oktatására. Miután egyéves katonai önkéntesi kötelezettségének is eleget tett, megkezdhette

¹ A tanulmányom címét kicsit átalakítva Madarassy László 1942-ben Lendl életéről írt újságcikke címéből vettem át. Madarassy 1942a. 1. p.

szakmai karrierjét. 1885-ben a Műegyetemen előbb tanársegéd, majd állattan tanár lett. Három évre rá a doktori szigorlatát is sikeresen letette, és nemsokára a Műegyetemen elérte a magántanári fokozatot. Tanári előmenetelében Kriesch János zoológus, az állatkert egykori igazgatója, műegyetemi tanár támogatta, akire jótevőjeként emlékezett vissza. Neki köszönhette, hogy ideiglenesen helyettes egyetemi tanári álláshoz jutott. Azonban Kriesch halála után biztos megélhetés után kellett néznie.²

1889-ben került a Magyar Nemzeti Múzeumhoz mint segédőr. Az új munkakör lehetőséget adott számára, hogy tudását külföldi tanulmányutak alatt szerzett tapasztalatokkal is bővíthesse. Állami kiküldetésben elkísérhette Herman Ottót norvégiai útjára, és lehetősége adódott, hogy német múzeumokban is dolgozhasson. Külföldről hazatérve rövid ideig a múzeum zoológiai laboratóriumát vezette, de 1892-től ismét segédőrként alkalmazták Lendlt az állattáron belül, ahol egyre magasabb pozíciókba jutott.³ Ígéretes szakmai előrehaladása ellenére 1894-ben hirtelen otthagya a múzeumi állását. A fellelt források alapján két verzió bontakozik ki a döntés háttéréről. Az egyik személyes konfliktussal indokolja a karrierváltást. Ezen magyarázat szerint Lendl Adolf úgy vélte, az akkori múzeumigazgató tiszteletlenül viselkedett az állattár dolgozóival. A fiatal segédőr ezt nem hagyta szó nélkül. Az intézményvezetővel fennálló ellentéte miatt Lendl idővel kénytelen volt elhagyni a múzeumot. A másik verzió szerint inkább a magánvállalkozás lehetősége csábította el a fiatal tudóst munkahelyéről, amelynek anyagi feltételeit 1891-ben Helm Olgával kötött házassága biztosította. Felesége hozományából megnyithatta saját tanszerkészítő/preparátor üzletét, ami jó döntésnek bizonyult, ugyanis mind hazai, mind nemzetközi szinten jelentős eredményeket ért el vállalkozásával.⁴ 1900-ban a párizsi világkiállításon végzett munkájáért miniszeri kitüntetésben részesült.⁵ A Magyar Természettudományi Társulat Állattani Szakosztályának alapításakor annak jegyzője, majd később választmányi tagja lett.⁶ Lendl egy természettudományos folyóiratot is alapított 1897-ben Lakatos Károllyal *A Természet* címen, ami tíz éven keresztül jelent meg.⁷ A lapszerkesztést végül újabb külföldi útjai miatt kellett abbahagynia, ugyanis szakmai gyűjtő expedícióra indult Kis-Ázsiába és Argentínába.⁸ Emellett 1911-ben beválasztották a Magyar Adria Egyesület állattani szakosztályába is,⁹ 1917-ben pedig a Magyar Tudományos Akadémia levelező tagja lett. Emellett Lendl számos tudományos társulathoz és civil szervezethez csatlakozott, amelyeknek gyakran a vezetőségébe is beválasztották.

Az 1866-ban megnyitott állatkertet Budapest 1907-ben vette saját kezelésébe. A főváros úgy döntött, hogy újjáépíti a városligeti kertet, a munkálatok 1909-től egészen 1912-ig tartottak. A teljes körű átépítésre a főváros létrehozott egy szakemberekből álló ún. Állatkertépítő Bizottságot, melynek tagja lett az ekkor már nagynevű természettudós, Lendl Adolf is.¹⁰ A bizottságon belül Lendl hamar kitűnt szakértelmével és ügybuzgóságával, aminek eredményeként rábízta az állatkert zoológiai kialakításának feladatát.¹¹

² MNL OL P 1096 16. doboz 15. tétel. Felvételi iratok. Lendl Adolf. 133. p.

³ TTM-TT-LA 1. doboz 1. tétel

⁴ Madarassy 1942a. 2. p.

⁵ TTM-TT-LA 1. doboz 2. tétel. Kereskedelemügyi m. k. miniszter. 1901. március 12.

⁶ Társulati ügyek 1942. 349. p.

⁷ *A Természet* 1897. 3–4. p. A folyóirat 1914-ben újra indult, ekkor azonban Lendl már nem szerkesztőként, hanem közreműködőként vett részt annak munkálataiban.

⁸ TTM-TT-LA 1. doboz 2. tétel

⁹ TTM-TT-LA 4. doboz 1. tétel. Magyar Adria Egyesület. 1911. június 13.

¹⁰ Perczel 2013. 226–234. p.

¹¹ BFL IV.1407.b. VI. 391//1910 (20532/1910).

2. kép. A Természet című folyóirat borítója.
(A Természet. Állattani és vadászati folyóirat. 1897. szeptember 1. 3. p.)

Hamarosan a városligeti kert vezetőjének nevezték ki megbízott igazgatóként, amely tisztséget a kert 1912. május 20-i újranyitásakor is viselte.¹² A véglegesítésére ekkor még nem kerülhetett sor, ugyanis az állatkert szabályrendelete körüli bonyodalmak ezt nem tették lehetővé.¹³ Végül is egy „kiskaput” sikerült találni Lendl részére, amely lehetőséget biztosított, hogy a Székesfőváros Tanácsának kinevezése helyett a törvényhatósági bizottság alkalmazza az állatkert vezetőjét.¹⁴ Ennek megfelelően a fővárost vezető törvényhatósági bizottság 1917. július 18-i közgyűlésén hozott határozatával tíz évre szerződtette Lendl Adolfot mint állandó igazgatót.¹⁵ Az állatkert ügye iránt elkötelezett természettudós aláírta a szerződést, és az összeférhetetlenség elkerülése érdekében 1918-ban lemondott törvényhatósági bizottsági tagságáról.¹⁶ Ekkor úgy tűnt, hogy az állatkert vezetése és Lendl jövője is hosszú távon biztosítva lett. Egy történelmi fordulat azonban úgy hozta, hogy Lendl Adolf csak másfél évet dolgozott le szerződéses munkaidejéből.

Felemás politikai pályafutás

Lendl a politizálásból is kivette a részét községi és országos szinten egyaránt. Már 1897-ben tagja lett Budapest Székesfőváros Törvényhatósági Bizottságának, 1901-ben pedig pártonkívüli jelöltként lett Temesrékás országgyűlési képviselője.¹⁷ Lendl kezdetben a Szabadelvű Pártot

¹² BFL IV.1420.m. Lendl Adolf.

¹³ Mautner 2017. 1124. p.

¹⁴ Uo. 1127–1128. p.

¹⁵ BFL IV.1403.a. 1917. július 18. rendkívüli közgyűlés jegyzőkönyve. 1124. szám. 518. p. A belügyminiszter a döntést 1917 decemberében hagyta jóvá. Uo. 1918. január 23. rendes közgyűlés jegyzőkönyve. 58. szám. 15. p.

¹⁶ BFL IV.1403.a. 1918. július 17. rendes közgyűlés jegyzőkönyve. 912. szám. 457. p.

¹⁷ Madarassy 1942b. 1. p.

támogatta,¹⁸ azonban ez nem akadályozta meg abban, hogy több fórumon is szóvá tegye az ország nyilvánossága előtt a választókerületében és megyei szinten is folyó visszaéléseket, korrupciós ügyeket, így a vármegye vezetőségében számos ellenségre tett szert az ekkor már az ellenzéki tábor erősítő tudós.¹⁹ A megyei főjegyzővel a vita párbajig fajult,²⁰ a főispán pedig a román lakosságot hangolta ellene.²¹ Az 1905–1906-os belpolitikai válság előestéjén Lendl is kivette a részét az ellenzék akcióiban, sőt az 1904. december 13-án bekövetkezett képviselőházi rombolásban is részt vett.²² A következő választásnál azonban Lendl vereséget szenvedett körzetében,²³ ezután országos szinten már nem ért el többé politikai eredményt.²⁴ 1918 elején a tervezett, de végül elmaradt országgyűlési választásokra készülve híveit a Károlyi-párt támogatására biztatta.²⁵ A forradalmak után 1922-ben a Gazdaságpolitikai Párthoz csatlakozva próbált parlamenti mandátumot szerezni, de a párt nem kapott elég szavazatot a bejutáshoz.²⁶ A főváros politikai életében viszont aktívan tevékenykedett több mint két évtizeden át a II. kerület törvényhatósági képviselőjeként.²⁷ A törvényhatósági bizottság közgyűlésein számos javaslatot tett, hogy miként lehetne Budapestet gazdaságilag és kulturálisan fejleszteni. Ötleteit cikkek formájában, napilapokban, kiadványokban is publikálta. 1918-ban önszántából mondott le törvényhatósági mandátumáról, amikor szerződötték az állatkert igazgatójának.²⁸ A társadalmi problémákra nyitott tudós még 1892-ben beadta jelentkezését az elsősorban jótékonyossággal foglalkozó „Könyves Kálmán az előítéletek legyőzéséhez” elnevezésű szabadkőműves páholyba.²⁹ A szükséges felvételi követelmények teljesítése után felvételt nyert, és 1894-ben kapta meg a mesterlevelét.³⁰

A felfüggesztési ügy

Lendl Adolf életének fő műve kétséget kizáróan az állatkert zoológiai kialakítása volt, amire az 1912. május 20-i megnyitó tette fel a koronát. Látszólag a Budapest által fenntartott intézmény igazgatója és a városvezetés között jó munkaviszony volt, azonban a háttérben már gyülekeztek a viharfelhők. A felgyülemlett ellentétek a Tanácsköztársaság bukása után kerültek felszínre. Az 1919-es rövid életű proletárdiktatúra bukása után Lendlt felfüggesztették állatkerti állásából,

¹⁸ Országgyűlési Almanach 1901. 306–307. p.

¹⁹ A rendszer 1902. 3–4. p.; TTM-TT-LA 1. doboz 5. tétel. Választási ügyek: Lendl Adolf országgyűlési képviselő beszéde. Elmondott a képviselőházban 1904. január 30-án.

²⁰ A párbajban mindketten sérülést szenvedtek, és párbajvétség miatt 5–5 nap fogházra ítélték a résztvevőket. Képviselők 1904. 3. p.

²¹ A temesi 1903. 4–5. p.

²² TTM-TT-LA 1. doboz 5. tétel. Idézés bűnügyben: A budapesti M[agyar]. kir[ályi]. államrendőrség főkapitányi hivatala. 76491/ tk. II. 1904. tárgy: képviselőházi rombolás. Kihallgatás. 1905. január 5.

²³ Országgyűlési Almanach 1901. 254. p.

²⁴ Lendl csalódva a koalíciós kormányzásba hazafias szempontoktól vezérelve ismét a kormánypárt támogatására buzdította híveit. TTM-TT-LA 1. doboz 5. tétel Dr. Lendl Adolf programbeszéde 1910. május 8-án a Nemzeti Munkapárt gyűlésén.

²⁵ Uo. Képviselőválasztási ügyek. Plakát a II. kerület t. választóihoz és különösen a Lendl Párt t. tagjaihoz. 1919. február 20.

²⁶ Uo. Képviselőválasztási ügyek. A Gazdaságpolitikai Párt plakátja 1922.

²⁷ Híveit külön „Lendl Párt” néven tartották számon, jelöltjük a Szabadpolgári Párt, illetve a Községi Polgári Párthoz csatlakozva indult a választásokon. Lendlt mint budai lakost elsősorban a vízivárosi iparosok, kereskedők és értelmiségiek támogatták. Választások 1918. 4. p.

²⁸ BFL IV.1403.a. 1918. július 17. rendes közgyűlés jegyzőkönyve. 912. szám. 457. p.

²⁹ MNL OL P 1096 16. doboz 15. tétel Felvételi iratok. Lendl Adolf.

³⁰ TTM-TT-LA 2. doboz 21. tétel. Szabadkőműves oklevél.; Korsós 2018. 8. p.; Madarassy 1942b. 1. p., Madarassy Lendl halálakor írt életrajzi összefoglalójában kiemelt jelentőséget adott tudós barátja szabadkőműves múltjának. Úgy vélte, hogy a Tanácsköztársaság utáni politikai támadások hátterében páholytagsága állt.

3. kép. Az állatkert ikonikus főkapuja, amely 1912-re készült el.
(A Fővárosi Állat- és Növénykert archívuma)

ami után már nem dolgozhatott az intézményben többé. A proletárdiktatúrával való együttműködéssel vádolt intézményvezető visszautasította a vádakat, és megpróbált érvényt szerezni igazának, azonban nem járt sikerrel. Mindeközben az eljárást megindító fővárosi tanács elérte, hogy a munkaszerződését is felbontsák, azonban azt nem, hogy ezt bármilyen jogi fórumon elismerjék. Lendl nyilatkozataiban egyértelműsítette, hogy személyes bosszúhadjárat áldozatává vált, ami mögött a városligeti intézmény újjáépítése és üzemeltetése során a korrupció elleni harcával szerzett ellenségei állnak. Az állatkert dolgozói közül hárman ellene vallottak, de az alkalmazottak többsége kiállt vezetőjük ártatlansága mellett. A jogi és hivatali huzavona éveken át tartott, ami komoly sajtóvisszhangot is kapott. 1926-ban a személyeskedéstől sem mentes vita végül a főváros jelentős anyagi ráfordításával zárult: az egykori állatkerti vezető megkapta elmaradt fizetését, és a korábbi szerződésének megfelelően nyugdíjazták. Lendl Adolfnak cserébe formálisan vissza kellett vonnia Budapest Székesfőváros Tanácsának bizonyos tagjaira tett kompromittáló kijelentéseit.³¹

³¹ A Lendl ellen lefolytatott eljárások története külön tanulmányban jelent meg. Mautner 2019.

4. kép. Plakát az átépítés után 1912. május 20-én ismét megnyíló állatkertről. Ekkor már Lendl Adolf mint megbízott igazgató vezette a városligeti zoológiai és botanikus kertet. (A Fővárosi Állat- és Növénykert archívuma)

Nyugdíjas évek

Lendl Adolf hét éven át kitartóan küzdött az igazáért, de végül elfogadta a felajánlott kompromisszumot, amivel biztosította, hogy anyagi gondok nélkül tölthesse családjával a nyugdíjas éveit. Egyrésztől megkapta a felfüggesztésétől a megegyezésig járó elmaradt fizetését egy összegben, ami 150 millió koronát tett ki, másrésztől megállapítottak 7 500 000 korona havi nyugdíjat számára, ami ráadásul egyedi módon háromévente 500 000-rel automatikusan növekedett. A havi nyugdíjösszeg fele Lendl elhalálozása esetén az özvegyét is

megillette volna.³² Lendl járandóságát kezdetben az állatkert pénztára fizette ki, de miután 1930-ban megszűnt az intézmény önálló vagyonkezelése, az ekkor már 640 pengőre átszámított nyugdíjat a továbbiakban a székesfőváros központi pénztára közvetlenül utalta ki számára.³³ A következő évtizedben a volt állatkerti igazgató háromévente emelkedő különleges járandósága az országos nyugdíjcsökkentések miatt komoly fejfájást okozott Budapest számvevőségének, abban a tekintetben, hogy a levonások az automatikusan emelkedő összegre miként vonatkoznak.³⁴

Lendl Adolf és felesége 1932-ben Keszthelyre költözött a Deák Ferenc utca 41. számú társasházba.³⁵ Az egykori intézményvezető új lakóhelyén sem tagadta meg természetét, továbbra is éles szemmel figyelte környezetét, és hamar meglátta a problémákat és a fejlesztendő területeket. Ezeket szokásos módján a megoldási javaslataival együtt írásba is foglalta, rendszeresen publikált a helyi lapokban, és a fontosabbnak vélt témákat külön kiadványként is megjelentette.³⁶ Az országos lapokba már csak ritkán került be az egykor jelentős sajtófigyelmet kapott állatkert-igazgató. Ez alól kivételt jelentett 80. születésnapja, amely alkalmából sokan felköszöntöttek.³⁷

5. kép. Az egykori állatkerti igazgató 1932-ben költözött Keszthelyre a Deák Ferenc utca 41. számú házba. A ma állatorvosi rendelőként működő épületen emléktábla őrzi. (A szerző felvétele)

Lendl egészen 1942. szeptember 25-én este bekövetkezett haláláig a Balaton környéki kulturális és tudományos élet aktív tagja maradt. Feleségét már 1939-ben elvesztette,³⁸ egyetlen

³² BFL IV.1407.b I. 3258/1920. I. 88340/1926

³³ Uo. I. 144121/1930.

³⁴ Uo. I. 6063/1940.

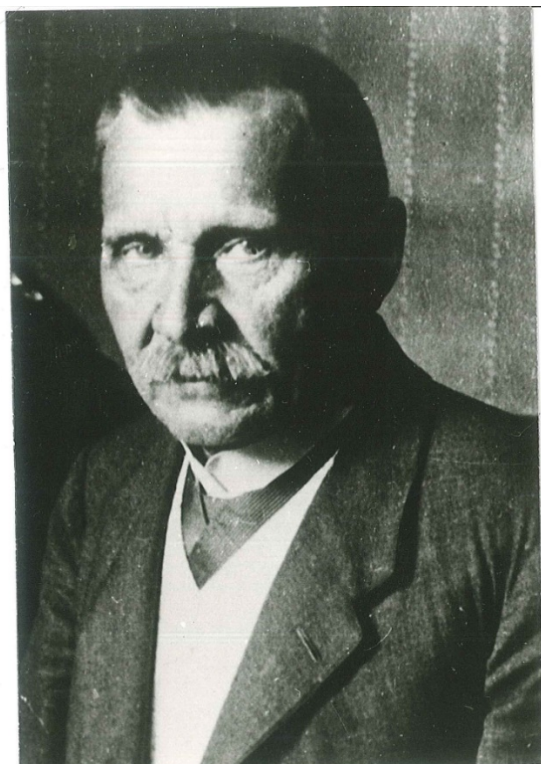
³⁵ A telekkönyvi betét tanúsága szerint nem saját tulajdonuk volt az ingatlan, valószínűleg bérelték. MNL Zala Megyei Levéltára. VII.5.f. 551. sz. telekkönyvi betét. Keszthely, Deák Ferenc utca 41.

³⁶ BMK-LA Dr. Lendl Adolf: Keszthelyi levelek I–VII. Különlenyomat a „Balatoni Kurir”-ból

³⁷ Látogatás Lendl Adolfnál 1941. 11. p.

³⁸ Korsós 2018. 10. p.

fiúgyermek pedig családjával már korábban Argentínába költözött, ezért a 81 évesen elhunyt tudós temetését a Keszthelyi Nyugdíjasok Baráti Köre intézte. A szervezet kérvényezte, hogy a Lendl számára tartott méltó végső tiszteletadás költségét a főváros térítse meg részükre, azonban Budapest polgármestere a pénzbeli hozzájárulást megtagadta az egyesülettől. Lendl élete során sosem volt igazán gazdag, így vagyoni öröksége sem volt jelentős.³⁹ Annál inkább figyelemreméltó volt szellemi hagyatéka, ugyanis rendkívül termékeny író volt. Több száz természettudományos és politikai cikke mellett számos önálló könyve és különlenyomata jelent meg. Ezekben a zoológiai és botanikai értekezések mellett vízrajzi, néprajzi, földrajzi, társadalmi, valamint idegenforgalmi témák mellett útleírásokkal, gyűjteményi bemutatókkal és az önálló Természettudományi Múzeum megalapításának terveivel is foglalkozott.⁴⁰

6. kép. Az idős Lendl Adolf. (A Fővárosi Állat- és Növénykert archívuma)

Lendl Adolf, az ember

Lendl Adolf korának egyik legszínesebb egyénisége volt, igazi polihisztor. Kiemelkedő tudós, világutazó, jó tollú író, sikeres vállalkozó, a beosztottjai körében legtöbbször népszerű vezető, igazi társasági ember, a társadalmi kérdésekre nyitott, az emberek életén segíteni akaró személy volt. Hiányosságokat leginkább a politikai viszonyokhoz való alkalmazkodás területén fedezhetünk fel nála. Élete során következetesen kiállt az általa vélt igazságosság és a rábízott intézmény dolgozói mellett, nem ismert megalkuvást, nem nézte el a korrupciót, szavát felemelte a visszaélések miatt. Így számos ellenséget szerzett magának mind az országos, mind

³⁹ BFL IV.1407.b I. 3258/1920. I. 3814/1943. Végrendelete szerint a takarékbetétben tartott közel 7000 pengős megtakarítását, ezüst evőeszközkészletét, valamint négy olajfestményét fia örökölte, míg könyveit és két szekrényét pedig a keszthelyi Balatoni Múzeumra hagyta.

⁴⁰ BMK-LA L.57.1354.8.

a fővárosi politikai életben, és nem ismerte fel, hogy csak idő kérdése, hogy rosszakarói indokot találjanak félreállítására.

7. kép. Újságcikk Lendl ötletéről a „gravitációs kerékről.”
(Bácsmezei Napló, 1925. május 26. 6. p.)

Az életében adódott nehézségek ellenére Lendl Adolf magát boldog embernek tartotta, és ezt közeli ismerősei is megerősítették.⁴¹ Általában jó kedélyű, humoros, jóteknokodó, szerény, buzgó katolikus hívő,⁴² sokat sétáló, valamint a természetet és a társasági életet kedvelő személyként emlékeztek meg személyéről. Kevesen tudják róla, hogy az 1920-as évek közepén kísérletet tett Lendl arra, hogy megalkosson egy *perpetuum mobile*-t. Az ekkor éppen az állatkerti állása visszaszerzéséért küzdő tudós az önjáró szerkezetnek a gravitációs kerék nevet adta, amit hatékony és olcsó áramtermelés céljából próbált megalkotni.⁴³ A neves zoológiai tudós által megálmodott szerkezet nemcsak elméletben létezett, hanem kigondolója tervrajzokat is készített hozzá műszaki számításokkal ellátva.⁴⁴ Annak ellenére, hogy a találmány végül nem került ipari hasznosításra, mégis már maga az ötlet is jól mutatja, hogy mennyire széleskörűen gondolkodott Lendl Adolf.

⁴¹ MNL OL P 1096 16. doboz 15. tétel Felvételi iratok. Lendl Adolf. 133. p.; Madarassy 1942a. 1. p.; FÁNK-SZCSÁ Laký 1959. 1-5. p.; Látogatás Lendl Adolfnál 1941. 11. p.

⁴² A Magyar Zsidó Lexikonban a szabadkőművesség cikkszo alatt Lendl Adolfot mint zsidó vagy zsidó származású kiválóságot említik, azonban a családfakutatás során semmilyen izraelita származásra utaló jelet nem találtam. Magyar Zsidó Lexikon 1929. 816. p.

⁴³ *Perpetuum mobile* 1925. 6. p.

⁴⁴ BMK-LA.59.291.1-5.

8. kép. Anghi Csaba főigazgató 1965-ben felavatja Lendl Adolf mellszobrát az állatkertben.
(A Fővárosi Állat- és Növénykert archívuma)

Levéltári források

Budapest Főváros Levéltára (BFL)

IV.1403.a. Budapest Székesfőváros Törvényhatósági Bizottságának iratai (1873–1949).
Közigyelési jegyzőkönyvek (1873–1944).

http://library.hungaricana.hu/hu/collection/mltk_bfl_bpszkj (Utolsó elérés: 2023. március 16.)

IV.1407.b. Budapest Székesfőváros Tanácsának iratai (1873–1930). Tanácsi
Ügyosztályok központi irattára 1873–1929.

IV.1420.m. Székesfőváros Alkalmazottak Mutatókártyái.

Magyar Nemzeti Levéltár Országos Levéltára (MNL OL)

P 1096 Szabadkőműves Szervezetek Levéltára. Könyves Kálmán Páholy.

Magyar Nemzeti Levéltár Zala Megyei Levéltára (MNL ZML)

VII.5.f. Keszthelyi Kir. Járásbíróság Telekjegyzőkönyvek és Telekkönyvi Betétek
iratai.

Kézirattári és hagyatéki források

Fővárosi Állat- és Növénykert könyvtára. Szidnainé Csete Ágnes hagyatéka (FÁNK–SZCSÁ)
Laky Imréné Légmán Irén: Visszaemlékezéseim Dr. Lendl Adolfra. Budapest, 1959. február.

Magyar Természettudományi Múzeum Tudománytörténeti Gyűjtemény. Lendl Adolf hagyatéka (TTM-TT-LA)

Balatoni Múzeum Könyvtára (Keszthely). Lendl Adolf hagyatéka (BMK-LA)

Nyomtatott források

- A rendszer 1902. A rendszer Temesben. *Alkotmány*, 1902. október 8.
- A temesi főispán 1903. A temesi főispán és Lendl. *Függetlenség (Arad)*, 1903. június 25.
- A Természet 1897. *A Természet*. Állattani és vadászati folyóirat. 1897. szeptember 1.
- Képviselők 1904. Képviselők az államfogházban. *Temesvári Hírlap*, 1904. október 5.
- Látogatás Lendl Adolfnál 1941. Látogatás Lendl Adolfnál, a 80 éves boldog embernél. *Uj Magyarság*, 1941. augusztus 17.
- Madarassy 1942a. Madarassy László: Dr. Lendl Adolf a tudós és az ember. *Balatoni Kurir*, 1942. november 14.
- Madarassy 1942b. Madarassy László: Dr. Lendl Adolf a tudós és az ember (második befejező közlemény). *Balatoni Kurir*, 1942. november 26.
- Országgyűlési Almanach, 1901 Sturm Albert (szerk.): Országgyűlési Almanach 1901–1906. Budapest, 1901.
- Országgyűlési Almanach 1905. Fabro Henrik és Ujlaki József (szerk.): Országgyűlési Almanach 1905–1906. Budapest, 1905.
- Perpetuum mobile 1925. Perpetuum mobile. Lendl Adolf szenzációs találmánya. *Bácsmegyei Napló*, 1925. május 26.
- Társulati ügyek 1942. Társulati ügyek. Választmányi ülés 1942. október 21. *Természettudományi Közlöny*, 1942. november.
- Választások 1918. Választások előtt. *Budai Napló*, 1918. december 29.

Felhasznált irodalom

- Magyar Zsidó Lexikon 1929. Ujvári Péter (szerk.): Magyar Zsidó Lexikon. 1929. <http://www.elib.hu/04000/04093/html/szocikk/14671.htm> (Utolsó elérés: 2023. március 16.)

- Mautner 2017. Mautner Zoltán: [Viták egy pozíció körül. Nadler Herbert kinevezése az állatkert élére](#). Századok 2017/5. 1121–1160. p.
- Mautner 2019. Mautner Zoltán: [Lendl Adolf, a Fővárosi Állat- és Növénykert igazgatója elleni eljárások \(1919–1926\)](#). Clio műhelytanulmányok. 2019/8.
- Perczel 2013. Perczel Olivér: A Budapesti Állatkert újjáépítése. In: Szvoboda Dománszky Gabriella (szerk.): Tanulmányok Budapest múltjából. Budapest, Budapest Történeti Múzeum, 2013. 215–244. p.

Impresszum
Budapesti Levéltári Mozaikok

A kiadó neve: Budapest Főváros Levéltára
A kiadó székhelye: 1139 Budapest, Teve u. 3–5.
Felelős kiadó: Dr. Kenyeres István főigazgató

Főszerkesztő: Dr. Simon Katalin
Szerkesztőség: Fazekasné Dr. Toma Katalin, Dr. Fehér Csaba, Dr. Garami Erika, Dr. Ternovác Bálint,
Dr. V. László Zsófia, Tóth Gergely (technika- és honlapfelelős)

A szerkesztőség elérhetősége: 1139 Budapest, Teve utca 3–5.; 1554 Budapest, Pf. 41.
e-mail: mozaikok@bparchiv.hu